

UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ”ȘTIINȚE JURIDICE ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE”

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 341.231.14(043.2)

SPÎNU OLEG

**PRINCIPIUL NEDISCRIMINĂRII ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC -
CONSACRARE NORMATIVĂ ȘI JURISPRUDENȚIALĂ**

Specialitatea științifică: 552.08. DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova.

Conducător științific:

GAMURARI Vitalie, Conf. univ., Dr. în drept

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctor:

1. **Președinte - BURIAN Alexandru**, Prof. univ., Dr. hab. în drept;
2. **Conducător științific - GAMURARI Vitalie**, Conf. univ., Dr. în drept;
3. **Referent oficial - ZAHARIA Virginia**, Conf. univ., Dr. în drept;
4. **Referent oficial - LUCA Ala**, Conf. univ., Dr. în drept;
5. **Referent oficial - LÎSENCO Vladlena**, Conf. univ., Dr. în drept.

Susținerea publică va avea loc la data 09.11.2023, ora 13:00, în ședința **Comisiei de susținere publică a tezei de doctor** din cadrul Școlii Doctorale ”Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova, mun. Chișinău, Chișinău, str. Gh. Iablocikin 2/1, Republica Moldova, Sala 200A.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca USEM și pe pagina web a ANACEC: (<http://www.cnaa.md>).

Rezumatul a fost expediat la ... octombrie 2023

Președinte al Comisiei de susținere publică:

BURIAN Alexandru
Prof. univ., Dr. hab. în drept

Conducător științific:

GAMURARI Vitalie
Conf. univ., Dr. în drept

Autor:

Spînu Oleg

© Spînu Oleg, 2023

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI	10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	15
BIBLIOGRAFIA	19
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	23
ADNOTARE (română, engleză, rusă)	24-26

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare și importanța problemei abordate. Egalitatea și nediscriminarea sunt concepte complexe, cu dezbateri considerabile privind semnificațiile și justificarea lor. Discuția privind egalitatea și discriminarea este, în general, caracterizată printr-o confuzie conceptuală și metodologică considerabilă la nivelul aplicării justiției. Prin urmare, relevanța și actualitatea temei privind principiul nediscriminării „coboară” de la etichetele tradiționale ale discriminării în masă (cazurile istorice petrecute în secolele al XIX-lea și al XX-lea), către cazurile particulare ale grupurilor vulnerabile prezente în societatea civilă și tolerate discret de autoritățile publice. Eradicarea definitivă a discriminării constituie, astfel, o condiție inerentă a consolidării eficienței statului de drept.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Principiile egalității și nediscriminării sunt la baza tratatelor și declarațiilor internaționale pentru drepturile omului. Cu toate acestea, progresul obținut în dezvoltarea pactelor internaționale împotriva discriminării nu înseamnă că acest sistem în ansamblu este pe deplin satisfăcător. Eficiența, chiar și a celor mai avansate structuri de protecție, bazate pe convenții internaționale, este diminuată de faptul că nu sunt ratificate de toate statele și că, la ratificare sau aderare, multe state-părți au stipulat rezerve care, în multe cazuri, limitează semnificativ sfera de aplicare a convențiilor. Multe alte țări au ratificat convențiile, dar nu au pus în aplicare mecanisme de implementare ale acestora la nivel național. Având în vedere aceste limitări, necesitatea dezvoltării dreptului antidiscriminare pare să fie pe deplin justificată. Există un corp consistent de literatură privind discriminarea în contextul intern, multe dintre acestea cuprinzând elemente de analiză regională și internațională, dar există puține lucrări care pot prezenta ceea ce se poate numi o perspectivă pur internațională.

Scopul și obiectivele tezei. *Scopul studiului* este să analizeze din punct de vedere teoretic și din perspectiva jurisprudenței cauzele diferite ale discriminării care pot afecta persoane de origine rasială, etnică, națională sau socială diferite, cum ar fi comunități de origine asiatică sau africană, romei, popoare indigene, aborigeni și persoane aparținând diferitelor caste. În cadrul studiului, se vor analiza și cazurile persoanelor de origine culturală, lingvistică sau religioasă diferită, persoanelor cu dizabilități sau persoanelor în vârstă, a persoanelor cu orientare sau preferințe sexuale minoritare și discriminarea bazată pe gen. Scopul specific al acestui studiu prevede analiza soluțiilor „europene” pentru problema ce rezultă din interacțiunea dintre restricțiile impuse de text și interpretarea acestora

de către instanțele competente în ceea ce privește aplicarea principiului nediscriminării, prin abordarea „discriminărilor bazate pe motive specifice” și a grupurilor vulnerabile.

Obiectivele de cercetare: 1. Studiul surselor de drept internațional privind principiul nediscriminării; 2. Studiul teoretic al conceptelor privind principiul nediscriminării; 3. Studiul cooperării internaționale în ceea ce privește uniformizarea practicilor pentru aplicarea principiului nediscriminării; 4. Analiza tendințelor privind discriminarea pe categorii: discriminarea bazată pe gen în raporturile social-economice, discriminarea pe criterii de rasă, minoritate națională și etnie, discriminarea minorităților religioase și a persoanelor de diferite religii, alte tipuri de discriminare; 5. Studiul mecanismelor juridice și instituționale privind promovarea punerii în aplicare a principiului nediscriminării în limitele cadrului legal și analiza jurisprudenței aferente temei de cercetare; 6. Analiza rolului C.E.D.O. și C.E.J. privind cazurile de discriminare și aplicarea art. 3 și 14 în cazul grupurilor vulnerabile; 7. Studiul particularităților jurisdicționale privind implementarea practică a principiului nediscriminării în Republica Moldova.

Metodologia de cercetare. Abordarea politică are tendința de a fi caracterizată prin măsuri specifice de promovare a egalității de șanse, care vizează anumite grupuri sociale. O serie de instrumente metodologice diferite au fost utilizate pentru a integra considerațiile privind egalitatea în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor. Aceste instrumente sunt explorate prin procedurile de screening de egalitate și implică un exercițiu de screening pentru a evalua dacă este adecvat ca statele să se supună noilor politici (și a celor deja existente) și legi, adică printr-o evaluare mai detaliată a impactului principiului nediscriminării pentru instituirea egalității. Din analiza jurisprudenței instanțelor internaționale, se evidențiază, de asemenea, că abordarea grupurilor vulnerabile în temeiul tratatelor și convențiilor internaționale, deși pare largă, este restricționată în multe privințe. Așadar, din punct de vedere metodologic am efectuat o cercetare interdisciplinară și comparativă, utilizând analiza literaturii în domeniul dat, ca punct de reflecție principal, coroborată cu jurisprudența instanțelor internaționale.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. Unul dintre obiectivele acestei cercetări este de a analiza comparativ și din perspectivă istorică implementarea principiului nediscriminării, și anume jurisprudența C.E.D.O. și C.E.J. În acest sens, investigarea jurisprudenței internaționale a C.E.D.O. și a C.E.J. a fost esențială. Partea de noutate constă în acordarea unei importanțe sporite soluțiilor „europene” pentru tratarea „discriminărilor bazate pe motive specifice” și a grupurilor vulnerabile, ca o formulă viabilă pentru evoluția evenimentelor social-politice la nivel global. Astfel, tratamentul diferențiat nu încalcă principiul egalității și favorizează adaptarea

principiului nediscriminării la nivelul societății civile, care este din ce în ce mai mult diferențiată din punct de vedere cultural și religios. Astfel, soluția interpretării principiului nediscriminării prin intermediul favorizării temporare a unor grupuri vulnerabile se pune în acord cu politicile social-economice ale guvernelor naționale în privința problemelor cu care se confruntă pentru anumite categorii social-vulnerabile ce necesită tratament egal și, în același timp, diferențiat pe motive particulare, datorită problemelor cu care se confruntă. Acest aspect este important pentru că trebuie să se încadreze în temeuri raționale și rezonabile, în funcție de cazurile specifice.

Problema științifică importantă soluționată. În timp ce consolidarea cadrului legal la nivel global, și în special la nivelul statelor U.E., în ceea ce privește antidiscriminarea, oferă o protecție juridică importantă în cazul grupurilor sociale în pericol de discriminare, există, totuși, un temei puternic pentru adoptarea unei abordări de integrare pe baza principiului nediscriminării pentru grupurile vulnerabile. Astfel, problemele de nediscriminare ar trebui să fie integrate sistematic în elaborarea de politici ale statelor și puse în aplicare de la bun început pentru a îmbunătăți rezultatele dorite în atingerea egalității. Este important ca statele să-și respecte obligațiile internaționale prin adoptarea de măsuri legislative și alte măsuri necesare, pentru a da efect dreptului la nediscriminare, în special pentru a oferi persoanelor care pretind că au fost victime ale discriminării un mecanism adecvat eficient și ușor accesibil pentru soluționarea plângerilor lor. Un mare pas în eliminarea discriminării poate fi făcut doar dacă se depun eforturi colective atât la nivel internațional, cât și de către guverne.

Importanța teoretică. În cazul Republicii Moldova, în ciuda angajamentelor legale și politice de a alinia legislația națională la normele și standardele internaționale în domeniul drepturilor omului, Moldova încă se confruntă cu probleme majore precum șomajul, sărăcia, migrația în masă a cetățenilor, corupția, libertatea limitată de asociere, discriminarea, nontoleranța și excluderea etc. Educația pentru drepturile omului în școli și universități, inclusiv în cadrul facultăților de drept, este foarte limitată și de o calitate slabă. Mass-media raportează neprofesional despre drepturile omului. Legislația antidiscriminare din Moldova include puține dispoziții, care interzic discriminarea în mod explicit. Cu toate acestea, în cele mai multe cazuri există deficiențe severe în ceea ce privește asumarea eficientă de către stat a drepturilor persoanelor vulnerabile la discriminare.

Valoarea aplicativă a lucrării. Această cercetare va ajuta societatea civilă și autoritățile cu drept de reglementare să ia în considerare practicile internaționale și, în special, cele dictate de C.E.D.O. și C.E.J. privind aplicarea principiului nediscriminării sub aspect diferențiat, însă nu diferit. În același timp, studiul are o aplicabilitate teoretico-practică și relevă adaptarea normelor de drept

național și internațional la evoluția dinamicii social-economice, care necesită o aprofundare mai avansată și o diversificare mai accentuată a tipologiilor situațiilor ce necesită un tratament nediscriminatoriu, raportat la deficiențele și diferențele pe care le prezintă (grupuri vulnerabile).

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere: Pentru a atinge egalitatea de gen, statul ar trebui să ofere femeilor nu doar drepturi egale cu bărbații, ci și să le abiliteze prin crearea unui mediu care să permită obținerea egalității de rezultate. Mai degrabă, trebuie luate în considerare diferențele biologice, precum și construite social și cultural între femei și bărbați. În vederea atingerii obiectivului egalității substanțiale, Republica Moldova ar trebui să elaboreze o strategie eficientă menită să depășească subreprezentarea femeilor în cadrul companiilor. Republica Moldova ar trebui să ia măsuri, inclusiv prin cooperare bilaterală sau multilaterală, pentru a atenua factorii care fac ca persoanele, în special femeile și copiii, să fie vulnerabili la traficul de persoane. Măsurile prevăzute în dreptul internațional care vizează prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane ar trebui interpretate și aplicate într-un mod care nu este discriminatoriu pentru persoanele traficate, pe motiv că sunt victime ale traficului de persoane. Interpretarea și aplicarea acestor măsuri ar trebui să fie în concordanță cu principiile nediscriminării recunoscute la nivel internațional.

Implementarea rezultatelor științifice. *Recomandări pentru discriminările de gen.* Pentru a atinge egalitatea de gen, statul ar trebui să ofere femeilor nu doar drepturi egale cu bărbații, ci și să le abiliteze prin crearea unui mediu care să permită obținerea egalității de rezultate. ***Recomandări pentru discriminarea rasială.*** Republica Moldova nu ar trebui să expulzeze sau să returneze un refugiat, în niciun fel, la frontierele teritoriilor în care viața sau libertatea lui ar fi amenințate din cauza rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau a opiniei politice. ***Recomandări pentru discriminarea bazată pe orientare sexuală.*** Legea în Republica Moldova interzice orice discriminare și garantează tuturor persoanelor o protecție egală și eficientă împotriva discriminării bazată pe orientare sexuală sau identitate de gen. ***Recomandări pentru discriminarea pe motiv de dizabilitate.*** Pentru a remedia discriminarea și a descuraja discriminările legate de persoanele cu dizabilități, inclusiv dizabilități mintale, trebuie să existe o legislație antidiscriminare completă în legătură cu particularitățile fiecărei categorii de dizabilitate în parte. ***Recomandări pentru discriminarea pe motiv de vârstă.*** Republica Moldova ar trebui să stabilească natura și sfera problemelor care afectează persoanele în vârstă, prin monitorizarea periodică a problemelor acestora și adoptarea de politici și programe concepute corespunzător pentru a răspunde cerințelor lor, asigurarea sprijinului bugetar relevant sau, după caz, solicitarea cooperării internaționale. ***Recomandări pentru implementarea principiului nediscriminării în legislație.*** Din observațiile

generale, în urma analizei literaturii de specialitate, jurisprudenței și observațiilor finale ale rapoartelor emise de instituțiile internaționale de monitorizare a discriminării, putem extrage următoarele cerințe minime, care ar face legislația națională mai eficientă.

Aprobarea rezultatelor științifice: Principalele rezultate efectuate au fost prezentate și aprobate la 7 conferințe naționale și internaționale.

Publicațiile la tema tezei. Rezultatele cercetării și-au găsit reflectare în rapoartele prezentate în cadrul unor întruniri științifice naționale și internaționale (colocvii, conferințe, congrese), precum și într-o serie de publicații științifice, dintre care le enumerăm pe cele mai importante:

- *The Functionality of the Principle of Non-Discrimination on Grounds of Gender, Race, Religion and Sexual Orientation in the Postmodern Society.* În: Postmodern Openings, 2021, vol. 12, nr. 2, p. 310-338;
- *Clauza de nediscriminare prin prisma instrumentelor naționale și internaționale de protecție a drepturilor omului.* Publicat în: *Perspectivile și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației*, Volumul VI, Partea 1, pag. 183-182 Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul, Cahul 2019. Volumul include luicrările prezentate la Conferința “Perspectivile și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației”, care s-a desfășurat la Cahul 6 iunie 2019. ISSN: 2587-3563;
- *Originea și evoluția conceptului de nediscriminare.* În cadrul Conferinței Științifico-Practice cu participare Internațională Teoria și practica administrării publice TPAP-2019. Materiale ale Conferinței științifico-practice cu participare internațională, pag. 425-430;
- Workshop în cadrul *Conferinței Științifice Internaționale Valori Etice în Educație, Cercetare și Inovare*, Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, 19-20 octombrie 2018;
- LUMEN International Scientific Conference Education, Quality & Sustainable Development EQSD2018, Ediția 2. Târgoviște, România. 21-22 noiembrie 2018;
- Workshop “*Managementul furiei*” în cadrul Conferinței Internaționale, Ediția III-a “*Violența asupra femeii. Ipoteze. Explicații. Intervenții*”. Organizată de Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice în parteneriat cu Colegiul Național al Asistenților Sociali din România – Suculeala Teritorială Iași, Centrul de Formare Profesională al D.G.A.S.P.C. Iași și Asociația “Aproape de Oameni” 22.11.2018;
- Workshop regional „*DESPRE FERICIRI*” desfășurat la Iași. Organizat de către Suculeala Teritorială Iași a Colegiului Național al Asistenților Sociali din România și Asociația ProRoma în parteneriat cu Primăria Municipiului Iași, Muzeul Municipal Iași și Asociația Aproape de Oameni, Iași. 8 februarie 2019.

- *Principiul nediscriminării în dreptul internațional public – consacrare normativă și jurisprudențială.* În cadrul conferinței „Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene”, decembrie 12-13.2019. ISBN 978-9975-3287-6-0;

Volumul și structura tezei cuprinde: introducere, trei compartimente, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 300 de titluri, 112 pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: discriminarea pe motive de religie sau credință; discriminarea pe motive de orientare sexuală; egalitatea între femei și bărbați; egalitatea de șanse; rasism și xenofobie; victimizare; principiul nediscriminării.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea tezei conține referirile necesare la: actualitatea și relevanța temei de cercetare, scopul și obiectivele tezei, noutatea științifică a cercetării, valoarea aplicativă a cercetării, nivelul de cercetare al temei, structura și conținutul tezei. În *Introducere*, s-a efectuat o prezentare succintă a elementelor care constituie noutatea și relevanța temei de cercetare, scopul și obiectivele, nivelul de cercetare și metodologia de studiu, s-a evidențiat noutatea științifică a temei de cercetare și valoarea aplicativă a acesteia.

Capitolul I al tezei, cu denumirea „*Conceptul principiului nediscriminării unei persoane în dreptul internațional: formarea acestuia și probleme teoretice*”, este un capitol în care s-au efectuat câteva comentarii cu privire la sursele dreptului internațional privind drepturile omului, care acoperă principiile egalității și nediscriminării, precum și o scurtă privire de ansamblu istorică asupra acestui subiect și a implementării sale în legislațiile naționale.

În subcapitolul 1.1. se demonstrează că egalitatea și nediscriminarea sunt strâns legate. Ambele principii se străduiesc să atingă același obiectiv, dar merg în acest sens în moduri diferite. Există atât asemănări, cât și diferențe între cei doi termeni. Asemănările sunt că ambii termeni au un sens dublu, care este unul formal și unul substanțial. Diferențele constau în faptul că includ îndatoriri diferite față de state, care sunt fie pozitive, fie negative. Înțelesul formal al egalității este acela că garantează drepturi egale tuturor, așa cum arată textul art. 26 din I.C.C.P.R. [1]. Înțelesul substanțial al termenului este că toată lumea are șanse egale de a se bucura de drepturi specifice, de exemplu, de dreptul la educație sau de dreptul la vot. Sensul formal al discriminării constă în faptul că sistemul juridic în sine discriminează prin textul legal și al declarațiilor de politică publică.

Dreptul la egalitate și nediscriminare este recunoscut la art. 2 din D.U.D.O. [2] și este o problemă transversală de legiferare în diferite instrumente ale O.N.U. pentru drepturile omului, cum ar fi art. 2 și 26 din I.C.C.P.R. [1], art. 2 alin. 2 din I.C.E.S.C.R. [3], art. 2 din „Convenția privind drepturile copilului” („*Convention on the Rights of the Child*” – C.R.C.) [4] și art. 5 din „Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități” („*Convention on the Rights of Persons with Disabilities*” – C.R.P.D.) [5]. În plus, două dintre organismele majore ale O.N.U. pentru drepturile omului sunt stabilite în mod explicit pentru a interzice discriminarea, „Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale” („*Committee on the Elimination of Racial Discrimination*” – C.E.R.D.) [6] pe motiv de rasă și „Comitetul pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor” („*Committee on the Elimination of Discrimination against Women*” – C.E.D.A.W.) [7] pe motive de gen.

Principiul nediscriminării și al tratamentului egal este, de asemenea, conținut în instrumente regionale, cum ar fi art. 2 din „Declarația Americană a Drepturilor și Îndatoririlor Omului” [8], art. 24 din A.C.H.R. [9] și art. 2 și 3 din „Carta Africană a Drepturilor, Omului și Popoarelor” [10], care instituie „Comisia Africană pentru Drepturile Omului și ale Popoarelor” („*African Commission on Human and Peoples' Rights*” – A.C.H.P.R.). În ciuda faptului că principiul nediscriminării este conținut în toate instrumentele pentru drepturile omului, doar câteva instrumente furnizează în mod expres o definiție a nediscriminării: art. 1 alin. 1 din C.E.R.D. [6], art. 1 din C.E.D.A.W. [7], art. 2 din C.R.P.D. [5] și art. 1 alin. 1 din „Convenția împotriva discriminării în educație” („*Convention against Discrimination in Education*”) [11].

În subcapitolul destinat analizei de concepte și conținut al acestora se reliefează că nediscriminarea este formulată într-o manieră mai selectivă decât egalitatea, cum ar fi listarea celor mai probabile modalități de a suferi de discriminare și menționarea grupurilor sociale care sunt cele mai vulnerabile. În această notă, aceste două principii sunt mai mult sau mai puțin inseparabile, fiind atât de strâns legate dar, de asemenea, este clar că prezintă unele diferențe, chiar dacă acestea nu sunt identificate doar citind textul tratatelor sau al constituțiilor statelor. În mod evident, aceste principii sunt în fruntea ramurii de drept al drepturilor omului și pe bună dreptate, întrucât sunt fundamentale pentru a garanta că de acestea se pot bucura toți indivizii, mai degrabă decât cei puțini selectați.

Cooperarea internațională pentru implementarea principiului nediscriminării în textele legale și în jurisprudență este esențială. Principiul nediscriminării are o valoare universală și constituie un fundament de bază în ceea ce privește funcționarea eficace a statului de drept [12]. Din acest considerent, subcapitolul 1.3. al tezei relevă elementele esențiale ale importanței cooperării internaționale pe acest subiect.

În acest capitol, s-a demonstrat că principiul nediscriminării apare atât la art. 2.1, cât și la art. 26 din I.C.C.P.R. [1]. Art. 2.1 obligă statele să se asigure că drepturile din cadrul pactului sunt asigurate pentru toată lumea, fără ca indivizii să beneficieze de tratament diferit pe baza unor caracteristici individuale. În acest sens, au fost ilustrate câteva cazuri care au fost înaintate înaintea Comitetului O.N.U. pentru drepturile omului și arată modul în care cetățenii au fost discriminați prin faptul că au fost tratați diferit de lege. De asemenea, a doua parte a art. 26 a stârnit un interes mai puternic și s-a demonstrat modul în care discriminarea este interzisă și modul în care statele au o obligație largă de a le susține.

Dezvoltarea dreptului a fost examinată și s-a arătat cum s-a transformat din a fi un drept adiacent la a deveni un drept independent, prin activitatea Comitetului O.N.U. pentru drepturile omului în

cazurile în care a avut loc discriminarea specifică genului. Articolul în sine implică, de asemenea, dreptul de a fi protejat de lege, astfel că domeniul său de aplicare nu se bazează doar pe drepturile prevăzute în I.C.C.P.R. [1], ci se află și în drepturi care sunt prescrise în alte tratate sau domenii, precum I.C.E.S.C.R.

De asemenea, a fost examinat principiul nediscriminării în cadrul I.C.E.S.C.R. Apare în art. 2.2 al pactului [3], unde obligația impusă statelor este de a se asigura că de drepturile prevăzute de pact se va bucura toată lumea, indiferent de sex, aspect sau opinii, pentru a numi doar câteva caracteristici.

Art. 2.2 este strâns legat de art. 3 care asigură că toți bărbații și femeile vor putea beneficia de drepturi în egală măsură.

S-a demonstrat că I.C.E.S.C.R. [3] a subliniat că pot exista două tipuri de discriminare. În primul rând, este discriminarea directă atunci când cineva se află în aceeași poziție comparabilă sau chiar exactă cu altcineva, dar este tratat diferit. În al doilea rând, există discriminări indirecte, atunci când legile sau practica statelor determină aplicarea diferită a I.C.E.S.C.R. între persoane fizice, fără un motiv aparent pentru aceasta. În sfârșit, este de remarcat faptul că s-a demonstrat că de drepturile din I.C.E.S.C.R. nu se poate beneficia pe deplin până când discriminarea nu a fost eliminată complet din societate.

Capitolul al II-lea al tezei, cu denumirea „*Funcționarea principiului nediscriminării pe anumite categorii (gen, rasă, religie): dinamica implementării la etapa actuală*”, se referă, cu prioritate, la tipologia discriminării și a grupurilor pe care le implică. Partea esențială a capitolului este ocupată de discriminarea bazată pe gen care, din păcate, este foarte des întâlnită atât în unele state europene, cât și la nivel global. În cadrul subcapitolului care analizează acest subiect este redată dimensiunea pe care o ocupă discriminarea de gen, cum ar fi: segregarea de gen, discriminarea pe motive social-economice, soluțiile găsite pentru eliminarea discriminării de gen la nivel de carieră etc.

În subcapitolele destinate celorlalte tipuri de discriminare se analizează particularitățile privind tipologia discriminărilor și jurisprudența în aceste domenii.

Discriminarea împotriva persoanelor în vârstă și a copiilor. Statele încearcă să accelereze pe cât posibil tendința către eliminarea oricăror bariere în discriminare pentru persoanele în vârstă, care totuși persistă în câteva domenii, cum ar fi vârstele obligatorii de pensionare sau accesul la învățământul terțiar. Orice persoană are dreptul la protecție specială la bătrânețe.

Discriminarea împotriva persoanelor cu dizabilități. Statele ar trebui să asigure și să promoveze realizarea deplină a tuturor drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru toate

persoanele cu dizabilități, fără discriminare de niciun fel pe baza dizabilității. Persoanele cu dizabilități au dreptul la independență, integrare socială și participare la viața comunității [13].

Discriminarea persoanelor cu orientare sexuală diferită sau pe bază de identitate de gen.

Discriminarea pe baza orientării sexuale sau a identității de gen include orice distincție, excludere, restricție sau preferință bazată pe orientarea sexuală sau identitatea de gen, care are ca scop sau efect anularea sau afectarea egalității în fața legii, a protecției egale din partea legii sau a recunoașterii, folosinței sau exercitării, în mod egal, a tuturor drepturilor omului și a libertăților fundamentale [14].

În concluzie, toate persoanele sunt egale în fața legii și au dreptul, fără nicio discriminare, la protecția egală a legii. Conținutul dreptului de a nu fi discriminat a fost stabilit de jurisprudența forurilor internaționale, în cauze cum ar fi: Ignatane c. Letoniei (2001) [15], S. W. M. Broeks c. Olandei (1987) [16], F. H. Zwaan-de Vries c. Olandei (1987) [17], Abdulaziz, Cabales și Balkandali c. Marii Britanii (1985) [18], P. M. c. Marii Britanii (1977) [19], Malawi African Association, Amnesty International, Dna Sarr Diop, Union Interafricaine des Droits de l'Homme și RADDHO, Collectif des Veuves et Ayants-droit și Association Mauritanienne des Droits de l'Homme c. Mauritaniei (2000) [20], African Institute for Human Rights and Development c. Guinea (2004) [21], Zimbabwe Human Rights NGO Forum c. Zimbabwe (2006) [22], María Eugenia Morales de Sierra c. Guatemala (2001) [23], Yatama c. Nicaragua (2005) [24], Girls Yean și Bosico c. Republicii Dominicane [25], Petrovic c. Austria (1992) [26], Konstantin Markin c. Rusia (2006) [27] și multe altele.

Capitolul al III-lea al tezei, cu denumirea „*Mecanisme juridice privind implementarea principiului nediscriminării în dreptul internațional public*”, evidențiază unele dintre numeroasele cazuri de discriminare tratate până în prezent de marile organisme internaționale de monitorizare. O atenție primordială a fost acordată organismelor cu caracter judiciar sau cvasijudiciar. Unele dintre cazurile alese pot părea de o importanță relativ mică, deoarece multe persoane și grupuri de persoane suferă o discriminare infinit mai mare decât unele dintre cele ale căror cazuri au fost luate în considerare de către organismele internaționale de monitorizare. Cu toate acestea, jurisprudența indică în mod clar calea care trebuie urmată în alte situații mult mai grave, deoarece stabilește criterii juridice universale, care pot și trebuie să ghideze atât parlamentarii, cât și profesiile juridice în elaborarea legilor și în aplicarea practică a dreptului la egalitate și la interzicerea discriminării.

Principiul nediscriminării impune necesitatea unui tratament egal al unei persoane sau al unui grup indiferent de caracteristicile lor particulare și este utilizat pentru a evalua criterii aparent neutre care pot produce efecte care dezavantajează sistematic persoanele care posedă aceste caracteristici.

Un aspect important al legislației antidiscriminare este referitor la măsurile care permit persoanelor să formuleze plângeri în calitate de victime ale discriminării și să își exercite drepturile în conformitate cu directivele privind egalitatea. Toate directivele privind egalitatea impun statelor membre U.E. să se asigure că există proceduri judiciare și / sau administrative pentru executarea obligațiilor din directive. În ceea ce privește revendicările privind discriminarea, un principiu important care se aplică atât discriminării directe, cât și indirecte este sarcina probei. Directivele cadru impun, în cazul în care reclamantul dovedesc fapte din care se poate presupune că a existat discriminare directă sau indirectă să se mute sarcina probei asupra statului pârât, care va trebui să dovedească că nu a existat nicio discriminare.

În *Driha și alții c. României* [28], Curtea a calificat o practică românească, conform căreia indemnizațiile pentru limită de vârstă ale unor soldați erau supuse impozitării, în timp ce indemnizațiile altor soldați în circumstanțe similare nu erau impozitate, ca fiind discriminare. Această decizie a Curții a fost pe larg analizată în literatura de specialitate internațională, din perspectiva problemelor pe care le ridică cu privire la analiza vulnerabilității [29 - 40].

Există complicații implicate în elaborarea analizei vulnerabilității în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului [41]. Extinderea conceptului de vulnerabilitate ar putea reduce potențialul său ca instrument pentru a facilita o protecție sporită pentru cei defavorizați. În același timp, totuși, abordarea mai restrânsă, a concentrării pe grupuri de identitate specifice în conformitate cu art. 14, înseamnă, de asemenea, că jurisprudența Curții este susceptibilă de critică. Aceasta este critica pe care teoria generalizabilă a vulnerabilității încearcă să o evite, și anume faptul că clasificarea unui grup ca fiind vulnerabil poate consolida imagini stereotipice negative ale grupurilor vizate și, astfel, în final, să potențeze dezavantajarea lor.

Teza se încheie cu un capitol de **Concluzii și recomandări**. Concluziile prezintă o sinteză a principalelor idei discutate în teză. În capitolul de recomandări s-au sugerat unele aspecte care pot avea relevanță pentru cadrul legal al Republicii Moldova și ca orientări pentru eventuale politici social-economice care să vizeze eradicarea discriminării.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Există mai multe excepții cheie de la principiile generale ale nediscriminării, care se aplică inclusiv în directivele cadru, cum ar fi stabilirea de cerințe profesionale autentice și a unor măsuri de acțiune pozitivă. În ceea ce privește discriminarea directă și indirectă, se aplică o excepție de la principiul general al nediscriminării atunci când există cerințe reale referitoare la o categorie protejată. Nu va exista nicio discriminare ilegală atunci când se poate demonstra că diferența s-a produs din cauza naturii activităților profesionale particulare sau a contextului în care acestea sunt desfășurate. Caracteristica (rasă, religie sau credință, orientare sexuală, dizabilitate sau vârstă) este o cerință profesională autentică și determinantă, cu condiția ca obiectivul să fie legitim și cerința să fie proporțională.

Analiza vulnerabilității poate fi, de asemenea, restricționată în continuare la cele mai defavorizate subgrupuri din grupul identitar mai mare. Astfel, în contextul discriminării de gen / sex, aceasta a fost aplicată doar victimelor violenței bazate pe gen, iar în categoria originii etnice / discriminării rasiale, a fost aplicată doar persoanelor de etnie rromă (iar de către Marele Cameră, numai în cazul copiilor de origine rromă). Acest lucru nuanțează și mai mult abordarea clasică a motivelor de discriminare, subliniind în mod clar modul în care analiza Curții este social-contextuală, prin faptul că nu privește numai markerul de identitate relevant în sine, ci se concentrează în schimb asupra consecințelor asociate cu aceasta, cu felul în care este modelat de istorie și de alte forțe sociale, care creează și perpetuează dezavantajul, precum și cu modul în care experiențele diferitelor persoane din cadrul grupului mai mare nu pot fi toate la fel.

O altă linie de jurisprudență se referă la grupurile religioase. În mai multe rânduri, în situațiile în care există prejudecăți și ostilitate largă față de grupurile religioase minoritare, Curtea a remarcat situația vulnerabilă a membrilor lor. Acesta a fost un aspect semnificativ al motivării Curții în constatarea încălcărilor elementului substanțial și / sau procedural al art. 3, iar Curtea a remarcat în continuare vulnerabilitatea celor aparținând grupurilor minoritare în diferite alte contexte. În lumina faptului că Curtea a extins în mod expres aplicabilitatea textului art. 14 la motivele de discriminare pe baza religiei și naționalității, pare destul de probabil ca grupurile minoritare din perspectiva acestor două motive de discriminare să fie adăugate la politicile de abordare a grupurilor vulnerabile conform art. 14.

Societatea civilă, împreună cu experții O.S.C.E. și ai Ministerului Justiției din Republica Moldova au elaborat și îmbunătățit cadrul legal în problemele ce privesc discriminarea. Cu toate acestea există unele lacune:

1. o clasificare mai exactă a definițiilor și tipurilor de discriminare, de exemplu, în cazul de „discriminare directă și indirectă”, „victimizare și hărțuire”, „instigare la discriminare”;

2. elaborarea unui cadru de instrumente juridice mai vast pentru identificarea discursului de instigare la ura etnică; acest aspect este funcțional, dar nu și în discursurile promovate în campaniile electorale sau în discursurile oficialilor de rang înalt, care se bucură de imunitate pe perioada exercitării funcției sau a mandatului;

3. de asemenea, mai e nevoie de clarificări conceptuale privind definiția „discriminării multiple”, „discriminării prin asociere”, „acomodării rezonabile”, „cerințelor profesionale autentice și determinante” și „segregării rasiale și etnice”;

4. în ceea ce privește conceptul de „adaptare rezonabilă” a persoanelor cu dizabilități, sunt necesare mai multe modificări pentru a asigura respectarea normelor internaționale și europene în această privință.

Recomandări pentru discriminările de gen. Nu este suficient să garantezi femeilor un tratament identic cu cel al bărbaților. Mai degrabă, trebuie luate în considerare diferențele biologice, precum și construite social și cultural între femei și bărbați. În anumite circumstanțe, tratamentul diferit al femeilor și bărbaților va fi necesar pentru a rezolva problemele generate de aceste diferențe în situațiile în care femeile, datorită caracteristicilor de gen, devin vulnerabile (maternitatea, constituirea carierei în perioada de maternitate și perioada de creștere a copiilor etc.).

Recomandări pentru discriminarea rasială. Beneficiul prezentei recomandări nu poate, totuși, să fie folosit de un refugiat cu privire la care există motive rezonabile pentru a considera că poate reprezenta un pericol pentru securitatea țării în care se află sau care a fost condamnat printr-o hotărâre definitivă, în particular pentru infracțiuni grave, care constituie un pericol pentru comunitatea țării respective.

Recomandări pentru discriminarea bazată pe orientare sexuală. Totuși, în această privință, Republica Moldova trebuie să includă mai multe mecanisme juridice în legislația corespunzătoare, care ar contribui la prevenirea și interzicerea totală a discriminării pe baza orientării sexuale, în special din partea instituțiilor religioase. Prin urmare, sunt necesare mai multe dispoziții legale care să asigure garantarea tratamentului egal și accesul la toate drepturile economice, sociale și culturale, indiferent de orientarea sexuală.

Recomandări pentru discriminarea pe motiv de dizabilitate. O astfel de legislație nu trebuie doar să ofere persoanelor cu dizabilități căi de atac adecvate, ci și să prevadă programe de politică socială care să permită persoanelor cu dizabilități să trăiască integrate social și în funcție de dizabilitatea pe care o au și severitatea acesteia. Deoarece trebuie luate măsuri adecvate pentru a anula discriminarea existentă și pentru a stabili oportunități echitabile pentru persoanele cu dizabilități, aceste acțiuni nu ar trebui considerate discriminatorii atât timp cât se bazează pe principiul egalității și sunt folosite doar în măsura necesară pentru realizarea acestui obiectiv.

Recomandări pentru implementarea principiului nediscriminării în legislație.

1. Legea [civilă și administrativă] ar trebui să definească și să interzică în mod clar discriminarea rasială, de gen, de dizabilitate și de orientare sexuală directă și indirectă.

2. Legea ar trebui să prevadă că interdicția discriminării de orice tip nu împiedică menținerea sau adoptarea de măsuri speciale temporare, concepute fie pentru a preveni sau pentru a compensa dezavantajele suferite de persoanele din grupurile vulnerabile. Aceste măsuri nu ar trebui continuate odată ce obiectivele prevăzute sunt atinse.

3. Legea ar trebui să prevadă că următoarele acte sunt considerate drept forme de discriminare: segregarea, discriminarea prin asociere, intenția anunțată de discriminare, instruirea unei alte persoane să discrimineze, incitarea unei alte persoane la discriminare, ajutarea unei alte persoane să întreprindă acte de discriminare.

4. Legea ar trebui să prevadă că interdicția discriminării se aplică tuturor autorităților publice, precum și tuturor persoanelor fizice sau juridice, atât în sectorul public, cât și în cel privat, în toate domeniile, în special în ceea ce privește: ocuparea forței de muncă, calitatea de membru al organizațiilor profesionale, educație, instruire, dobândirea de locuințe, sănătate, protecție socială, bunuri și servicii destinate locurilor publice, exercitarea activității economice, accesul la servicii publice.

5. Legea ar trebui să impună autorităților publice obligația de a promova egalitatea și de a preveni discriminarea în îndeplinirea funcțiilor lor.

6. Legea ar trebui să impună autorităților publice obligația de a se asigura că părțile cărora le acordă contracte, împrumuturi, subvenții sau alte beneficii respectă și promovează o politică de nediscriminare. În special, legea ar trebui să prevadă că autoritățile publice ar trebui să includă în contracte, în împrumuturi, subvenții sau alte servicii oferite persoanelor juridice condiția de responsabilitate socială a companiei, în care să fie inclus ca punct obligatoriu principiul de

nediscriminare. Legea ar trebui să prevadă că încălcarea unei astfel de condiții poate duce la rezilierea contractului, a subvenției sau a altor prestații contractate de agenții economici cu instituțiile publice.

7. Legea ar trebui să se asigure că toate procedurile judiciare și / sau administrative ușor accesibile, inclusiv procedurile de conciliere, sunt disponibile tuturor victimelor discriminării. În cazuri urgente, victimele discriminării ar trebui să beneficieze de proceduri rapide, care să conducă la decizii provizorii

8. Legea ar trebui să prevadă sancțiuni eficiente, proporționale și persuasive pentru cazurile de discriminare. Astfel de sancțiuni ar trebui să includă plata unei despăgubiri atât pentru daune materiale, cât și morale pentru victime.

9. Legea ar trebui să ofere instrumentele legale necesare pentru a revizui, în mod continuu, conformitatea cu interdicția discriminării a tuturor legilor, reglementărilor și dispozițiilor administrative la nivel național și local. Legile, reglementările și dispozițiile administrative care nu sunt conforme cu interdicția discriminării ar trebui modificate sau abrogate.

BIBLIOGRAFIE

- [1] International Covenant on Civil and Political Rights. United Nations General Assembly, 1966. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights> (vizitat 02.05.2022).
- [2] Declarația Universală a Drepturilor Omului. Adunarea Generală a ONU, 1948. https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/rum.pdf (vizitat 04.04.2022).
- [3] International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. United Nations General Assembly, 1966. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-economic-social-and-cultural-rights> (vizitat 06.06.2022).
- [4] Convention on the Rights of the Child. United Nations General Assembly, 1989. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child> (vizitat 16.05.2022).
- [5] Convention on the Rights of Persons with Disabilities. United Nations General Assembly, 2007. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities#:~:text=The%20purpose%20of%20the%20present,respect%20for%20their%20inherent%20dignity.> (vizitat 20.06.2022).
- [6] Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. United Nations General Assembly, 1969. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-convention-elimination-all-forms-racial> (vizitat 21.02.2022).
- [7] Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. United Nations General Assembly, 1979. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women> (vizitat 21.03.2022).
- [8] American Declaration of the Rights and Duties of Man. 1948. <http://humanrightscommitments.ca/wp-content/uploads/2018/10/American-Declaration-of-the-Rights-and-Duties-of-Man.pdf> (vizitat 24.01.2022).
- [9] American Convention on Human Rights. 1969. <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%201144/volume-1144-i-17955-english.pdf> (vizitat 18.04.2022).
- [10] African Charter on Human and Peoples' Rights. Organisation of African Unity, 1981. <https://www.achpr.org/legalinstruments/detail?id=49> (vizitat 28.01.2022).

- [11] Convention against Discrimination in Education. United Nations General Assembly, 1960. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-against-discrimination-education> (vizitat 28.03.2022).
- [12] Spânu O. The Functionality of the Principle of Non-Discrimination on Grounds of Gender, Race, Religion and Sexual Orientation in the Postmodern Society. În: Postmodern Openings, 2021, vol. 12, nr. 2, p. 310-338. <https://doi.org/10.18662/po/12.2/310>
- [13] MacNaughton G. Untangling equality and non-discrimination to promote the right to health care for all. In: Health and Human Rights Journal, 2009, vol. 11, 2. <https://www.hhrjournal.org/2013/08/untangling-equality-and-non-discrimination-to-promote-the-right-to-health-care-for-all/>
- [14] The Labor and Employment Law Committee, the Committee on Sex and Law, and The Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights Committee. The employment non-discrimination act. The Association Of The Bar Of The City Of New York, April 2011. <https://www.nycbar.org/pdf/report/uploads/20072091-TheEmploymentNon-DiscriminationAct.pdf> (vizitat 21.05.2022).
- [15] Ignatane c. Letoniei. United Nations Human Rights Committee, 2001. <https://www.refworld.org/cases,HRC,3f588ef83.html> (vizitat 04.01.2022).
- [16] S. W. M. Broeks v. The Netherlands. Human Rights Committee, 1987. http://www.worldcourts.com/hrc/eng/decisions/1987.04.09_Broeks_v_Netherlands.htm (vizitat 15.02.2022).
- [17] F. H. Zwaan-de Vries v. The Netherlands. Human Rights Committee, 1987. http://www.worldcourts.com/hrc/eng/decisions/1987.04.09_Zwaan_de_Vries_v_Netherlands.htm (vizitat 15.03.2022).
- [18] Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. The United Kingdom. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 1985. <https://www.asylumlawdatabase.eu/en/content/ecthr-abdulaziz-cabales-and-balkandali-v-united-kingdom-application-nos-921480-947381-and-0> (vizitat 26.04.2022).
- [19] P. M. v. The United Kingdom. European Court of Human Rights, 1977. <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-66581&filename=001-66581.pdf> (vizitat 31.05.2022).
- [20] Malawi African Association, Amnesty International, Dna Sarr Diop, Union Interafricaine des Droits de l'Homme și RADDHO, Collectif des Veuves et Ayants-droit și Association Mauritanienne des Droits de l'Homme c. Mauritaniei. Comisia Africană a Drepturilor Omului și Popoarelor, 2000.

- [32] Rayila M. The Pain of a Nation: The Invisibility of Uyghurs in China Proper. The Equal Rights Review, 2011. Vol.6. p. 44-57. https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/err_06.pdf
- [33] MacNaughton G. Healthcare Systems and Equality Rights. The Equal Rights Review, 2011. Vol.6. p. 61-82. https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/err_06.pdf
- [34] O'Brien N. Law And "The Good Life": Learning Disability, Equality And Healthcare In The UK. The Equal Rights Review, 2011. Vol.6. p. 83-98. https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/err_06.pdf
- [35] Burns J. K. The Mental Health Gap In South Africa – A Human Rights Issue. The Equal Rights Review, 2011. Vol.6. p. 99-113. https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/err_06.pdf
- [36] Elsana K. The Women of the Negev: Testimony from Representatives of a Bedouin Women's Organisation. The Equal Rights Review, 2011. Vol.6. p. 117-123. https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/err_06.pdf
- [37] Petrova D., Clarke L. Interview Daniels N., Hunt P. Health Justice, Equality and Fairness: Perspectives from Health Policy and Human Rights Law. The Equal Rights Review, 2011. Vol.6. p. 127-138. https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/err_06.pdf
- [38] The Equal Rights Trust Advocacy. The Equal Rights Review, 2011. Vol.6. p. 141-147. https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/err_06.pdf
- [39] De Chickera A., Fitzgerald, J. Protecting the Human Rights of Stateless Persons. Event Report, Geneva, 29 September 2010. The Equal Rights Review, 2011. Vol.6. p. 148-152. https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/err_06.pdf
- [40] Update on Current ERT Projects. The Equal Rights Review, 2011. Vol.6. p. 153-164. https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/err_06.pdf
- [41] Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Consiliul European, 1950. https://www.echr.coe.int/documents/convention_ron.pdf (vizitat 03.01.2022).

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. *The Functionality of the Principle of Non-Discrimination on Grounds of Gender, Race, Religion and Sexual Orientation in the Postmodern Society*. În: *Postmodern Openings*, 2021, vol. 12, nr. 2, p. 310-338;
2. *Clauza de nediscriminare prin prisma instrumentelor naționale și internaționale de protecție a drepturilor omului*. Publicat în: *Perspectivile și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației*, Volumul VI, Partea 1, pag. 183-182 Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul, Cahul 2019. Volumul include luicrările prezentate la Conferința “Perspectivile și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației”, care s-a desfășurat la Cahul 6 iunie 2019. ISSN: 2587-3563;
3. *Originea și evoluția conceptului de nediscriminare*. În cadrul Coferinței Științifico-Practice cu participare Internațională Teoria și practica administrării publice TPAP-2019. Materiale ale Conferinței științifico-practice cu participare internațională, pag. 425-430;
4. Workshop în cadrul *Conferinței Științifice Internaționale Valori Etice în Educație*, Cercetare și Inovare, Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, 19-20 octombrie 2018;
5. LUMEN International Scientific Conference Education, Quality & Sustainable Development EQSD2018, Ediția 2. Târgoviște, România. 21-22 noiembrie 2018;
6. Workshop “*Managementul furiei*” în cadrul Conferinței Internaționale, Ediția III-a “*Violența asupra femeii. Ipoteze. Explicații. Intervenții*”. Organizată de Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice în parteneriat cu Colegiul Național al Asistenților Sociali din România – Suculeala Teritorială Iași, Centrul de Formare Profesională al D.G.A.S.P.C. Iași și Asociația “Aproape de Oameni” 22.11.2018;
7. Workshop regional „*DESPRE FERICIRI*” desfășurat la Iași. Organizat de către Suculeala Teritorială Iași a Colegiului Național al Asistenților Sociali din România și Asociația ProRoma în parteneriat cu Primăria Municipiului Iași, Muzeul Municipal Iași și Asociația Aproape de Oameni, Iași. 8 februarie 2019.
8. *Principiul nediscriminării în dreptul internațional public – consacrare normativă și jurisprudențială*. În cadrul conferinței „Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene”, decembrie 12-13.2019. ISBN 978-9975-3287-6-0;

ADNOTARE

SPÎNU Oleg, „Principiul nediscriminării în dreptul internațional public - consacrare normativă și jurisprudențială”, teză de doctor în drept, Chișinău, 2023

Structura tezei constă în: adnotări (în trei limbi), listă de abrevieri, introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 300 titluri și 3 anexe, 146 pagini text de bază, declarație de responsabilitate, CV-ul autorului. Rezultatele obținute au fost publicate în 8 lucrări științifice, unele indexate Web of Science.

Cuvinte cheie: discriminarea pe motive de religie sau credință; discriminarea pe motive de orientare sexuală; egalitatea între femei și bărbați; egalitatea de șanse; rasism și xenofobie; victimizare; principiul nediscriminării.

Domeniul de studiu: drept

Actualitatea și relevanța temei de cercetare. Relevanța și actualitatea temei privind principiul nediscriminării „coboară” de la etichetele tradiționale ale discriminării în masă (cazurile istorice petrecute în secolele al XIX-lea și al XX-lea), către cazurile particulare ale grupurilor vulnerabile prezente în societatea civilă și tolerate discret de autoritățile publice.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul studiului este să analizeze din punct de vedere teoretic și din perspectiva jurisprudenței cauzele diferite ale discriminării, care pot afecta persoane de origine rasială, etnică, națională sau socială diferite, cum ar fi comunități de origine asiatică sau africană, romi, popoare indigene, aborigeni și persoane aparținând diferitelor caste.

Obiectivele de cercetare: Studiul surselor de drept internațional privind principiul nediscriminării; Studiul teoretic al conceptelor privind principiul nediscriminării; Analiza tendințelor privind discriminarea pe categorii: discriminarea bazată pe gen în raporturile social-economice, discriminarea pe criterii de rasă, minoritate națională și etnie, discriminarea minorităților religioase și a persoanelor de diferite religii, alte tipuri de discriminări, etc.

Noutatea științifică a cercetării. Unul dintre obiectivele acestei cercetări este de a analiza comparativ și din perspectivă istorică implementarea principiului nediscriminării, și anume jurisprudența C.E.D.O. și C.E.J. Partea de noutate constă în acordarea unei importanțe sporite soluțiilor „europene” pentru tratarea „discriminărilor bazate pe motive specifice” și a grupurilor vulnerabile, ca o formulă viabilă pentru evoluția evenimentelor social-politice la nivel global.

Valoarea aplicativă a cercetării. Această cercetare va ajuta societatea civilă și autoritățile cu drept de reglementare să ia în considerare practicile internaționale și, în special, cele dictate de C.E.D.O. și C.E.J. privind aplicarea principiului nediscriminării sub aspect diferențiat, însă nu diferit.

ANNOTATION

SPINU Oleg, "The principle of non-discrimination in public international law - normative and jurisprudential consecration", PhD thesis, Chisinau, 2023

The structure of the thesis consists of: annotations (in three languages), list of abbreviations, introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 300 titles and 3 appendices, 146 pages of basic text, statement of responsibility, author's CV. The obtained results were published in 8 scientific papers, some indexed in Web of Science.

Keywords: discrimination based on religion or beliefs; discrimination based on sexual orientation; equality between women and men; equal opportunities; racism and xenophobia; victimization; the principle of non-discrimination.

Field of study: law

The topicality and relevance of the research theme. The relevance and topicality of the theme regarding the principle of non-discrimination "descends" from the traditional labels of mass discrimination (the historical cases that happened in the 19th and 20th centuries) to the particular cases of vulnerable groups present in civil society and discreetly tolerated by public authorities.

The purpose and objectives of the thesis. The purpose of the study is to analyze, from a theoretical point of view and from the perspective of the jurisprudence, the different causes of discrimination that may affect people of different racial, ethnic, national or social origin, such as communities of Asian or African origin, Roma etc.

Research objectives: The study of the sources of international law regarding the principle of non-discrimination; The theoretical study of the concepts regarding the principle of non-discrimination; The study of the international cooperation regarding the standardization of practices for the application of the principle of non-discrimination;

The scientific novelty of the research. One of the objectives of this research is to analyze, from a comparatively and a historical perspective, the implementation of the principle of non-discrimination, namely the jurisprudence of E.C.H.R and E.C.J. The novelty part consists in giving increased importance to the "European solutions" for dealing with "discrimination based on specific reasons".

The applied value of the research. This research will help civil society and regulatory authorities consider international practices, and in particular, those dictated by the E.C.H.R. and E.C.J. regarding the application of the principle of non-discrimination under a differentiated, but not different aspect.

АННОТАЦИЯ

СПЫНУ Олег, «Принцип недискриминации в международном публичном праве – нормативно-юридическое освящение», кандидатская диссертация, Кишинев, 2023 г.

Структура диссертации состоит из: аннотации (на трех языках), списка сокращений, введения, 3 глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 300 наименований и 3 приложений, 146 страниц основного текста, сведений об ответственности, автобиографии автора.

Ключевые слова: дискриминация по признаку религии или убеждений; дискриминация по признаку сексуальной ориентации; равенство между женщинами и мужчинами; равные возможности; расизм и ксенофобия; виктимизация;

Область исследования: право

Актуальность темы исследования. Актуальность темы принципа недискриминации «спускается» от традиционных ярлыков массовой дискриминации (исторические случаи, произошедшие в XIX и XX веках) к частным случаям уязвимых групп, присутствующих в гражданском обществе.

Цель и задачи работы. Цель исследования проанализировать с теоретической точки зрения и с точки зрения юриспруденции различные причины дискриминации, которая может затрагивать людей различного расового, этнического, национального или социального происхождения.

Задачи исследования: Изучение источников международного права относительно принципа недискриминации; Теоретическое изучение концепций, касающихся принципа недискриминации; etc.

Научная новизна исследования. Одной из задач данного исследования является сравнительный и исторический анализ реализации принципа недискриминации, а именно юриспруденции С.Е.Д.О. и С.Е.Ј. Новизна заключается в придании повышенного значения «европейским» решениям по борьбе с «дискриминацией по конкретным признакам» и уязвимым группам как действенной формуле развития социально-политических событий на глобальном уровне.

Прикладное значение исследования. Это исследование поможет гражданскому обществу и регулирующим органам учитывать международную практику, в частности ту, которая продиктована С.Е.Д.О. и С.Е.Ј. относительно применения принципа недискриминации в дифференцированном аспекте, но не в другом.

SPÎNU OLEG

**PRINCIPIUL NEDISCRIMINĂRII ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC -
CONSACRARE NORMATIVĂ ȘI JURISPRUDENȚIALĂ**

Specialitatea științifică: 552.08. DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 21.09.2023	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.	Tiraj 30 ex.
Coli de tipar: 1, 7	Comanda nr. 22

© Spînu Oleg, 2023

Editura
"Tipografia" Pulsul Pieței",
Chișinău, str. Gh. Iablocikin, 5